

Sygn. akt VIII *Pa* 78/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Sędziowie:	SSO Jolanta Łanowy-Klimek SSO Joanna Smycz (spr.)
Protokolant:	Ewa Gambuś

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2016r. w Gliwicach

sprawy z powództwa L. Z. (Z.)

przeciwko B. B.

o świadczenia związane z podróżą służbową

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w T. G.

z dnia 4 kwietnia 2016 r. **sygn. akt** IV P 244/15

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w T. G., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach za I i II instancję.

(-) SSO Joanna Smycz (spr.) (-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Jolanta Łanowy-Klimek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt: VIII Pa 78/16

UZASADNIENIE

Powód L. Z. wniósł w dniu 6 maja 2015 roku pozew przeciwko pozwanej B. B. o zasądzenie kwoty 20.027,74 zł tytułem ryczałtów za noclegi w trakcie podróży służbowych. Powód argumentował swoje stanowisko tym, iż był zatrudniony u pozwanej na podstawie umowy o pracę i wykonywał podróże służbowe w transporcie międzynarodowym odbywając noclegi w kabinie samochodu.

Pozwana B. B. wniosła o oddalenie powództwa. Wskazała, że powodowi wypłacono wszystkie świadczenia wynikające ze stosunku pracy, w tym za noclegi zgodnie z regulaminem wynagradzania funkcjonującym w firmie.

Wyrokiem z dnia 4 kwietnia 2016 roku Sąd Rejonowy w T. G., sygn. akt: IV P 244/15 w pkt. 1 oddalił powództwo w całości. W punkcie 2 wyroku Sąd zasądził od powoda L. Z. na rzecz pozwanej B. B. kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd I instancji ustalił, że powód L. Z. był zatrudniony u pozwanej B. B. jako kierowca samochodu ciężarowego w okresie od 5 lutego 2013 roku do 30 listopada 2013 roku w pełnym wymiarze czasu pracy. Powód świadczył pracę w transporcie międzynarodowym i wyjeżdżał w spornym okresie w podróże służbowe.

Jak ustalił Sąd Rejonowy w T. G. w spornym okresie pozwana wypłaciła powodowi kwotę 4895 euro i 6000 zł jako należności za podróże służbowe, w tym za noclegi. Zgodnie z ustaleniami Sądu I instancji u pozwanej obowiązywał regulamin wynagradzania, zgodnie z którym ryczałt za noclegi wynosił 25% limitu z § 16 ust. 2 rozporządzenia w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, jak również regulamin pracy. Powód w momencie przyjęcia do pracy zapoznał się z regulaminem wynagradzania, regulaminem pracy oraz przepisami o równym traktowaniu kobiet i mężczyzn, co potwierdził na piśmie.

Jak ustalił Sąd I instancji powodowi w spornym okresie przysługiwałyby 193 ryczałty za noclegi o łącznej wysokości 22.651,02 zł. Strona pozwana wypłaciła powodowi za podróże służbowe diety w kwocie 29.647,45 zł. Gdyby u pozwanej nie było regulaminu wynagradzania powodowi przysługiwałyby ryczałty w kwocie 15.376,78 zł. Wobec uregulowania ryczałtów za noclegi zgodnie z regulaminem zdaniem Sądu meriti ryczałt ten strona pozwana wypłaciła powodowi w całości.

Sąd I instancji podał, że stan faktyczny ustalił na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów z dokumentów i zeznań świadków. Argumentował, że autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana, dlatego Sąd dał im wiarę w całości, podobnie jak dał wiarę świadkom. Sąd orzekający w I instancji wskazał, iż w zakresie zeznań powoda Sąd nie dał wiary jedynie powodowi odnośnie tego, że nie wiedział o regulaminie wynagradzania, bowiem w aktach osobowych jest oświadczenie powoda o zapoznaniu się z treścią regulaminu wynagradzania. Sąd I instancji oparł się również na opinii biegłego, która jego zdaniem została sporządzona zgodnie z zasadami sztuki, jest pełna, nie zawiera sprzeczności i nie wymaga uzupełnienia.

W opinii Sądu I instancji powództwo należało oddalić.

Sąd I instancji wskazał na dyspozycję przepisu art. 77⁵ § 1 k.p. i wskazał, że norma ta jest podstawą dochodzonego roszczenia. Zacytował także przepis art. 77⁵ § 3 i 4 k.p. oraz § 16 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

Sąd Rejonowy zauważył, że jak wynika z opinii biegłego powodowi wypłacono zgodnie z Regulaminem wynagradzania diety, a także ryczałt za noclegi za sporny okres, a zatem powództwo nie mogło zostać uwzględnione. Sąd orzekający rozstrzygnął o kosztach procesu w punkcie 2 wyroku na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu i obciążył powoda jako stronę przegrywającą kosztami procesu w wysokości 1800 zł (75% stawki minimalnej wynagrodzenia pełnomocnika z wyboru).

Powód zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w T. G. z dnia 4 kwietnia 2016 roku, sygn. akt: IV P 244/16 i zarzucił mu niezgodność ustaleń faktycznych, z materiałem zgromadzonym w toku postępowania, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, polegającą na błędnych założeniach, że:

- w firmie (...) obowiązywał aneks nr (...) do regulaminu wynagradzania,

- potraktował jako wiarygodne zeznania świadków,

- nie uwzględnił faktu, że pozwana nie udowodniła faktu obowiązywania aneksu, któremu przeczą kwoty rozliczeń po dacie jego wprowadzenia- co szczegółowo uzasadnił.

W związku z tym powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku I instancji w całości względnie jego uchylenie.

Sąd II instancji zważył, co następuje:

Apelacja powoda była zasadna i skutkowałą uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd I instancji w przedmiotowej sprawie nie rozpoznał istoty sprawy, którą było ustalenie czy u pozwanej obowiązywał aneks nr (...) z dn.29.01.2013r. do regulaminu wynagradzania w czasie zatrudnienia powoda czy też został wprowadzony na potrzeby postępowania, co miało istotne znaczenie dla oceny zgłoszonego przez powoda roszczenia. Sąd Rejonowy nie ustalił też należycie czy powód był zapoznany z aneksem do regulaminu. W sporządzonej na potrzeby niniejszego postępowania opinii biegłego M. L. z dnia 5 marca 2016r. przyjął on, iż w spornym okresie powodowi przysługiwałyby 193 ryczałty za noclegi o łącznej wysokości 22.651,02 zł. Strona pozwana wypłaciła powodowi za podróże służbowe diety w kwocie 29.647,45 zł. Biegły w opinii przyjął dwa warianty ustaleń. W wariantcie I ustaleń przyjął założenie, że u pozwanej obowiązuje regulamin wynagradzania i należności z tytułu podróży służbowych ustalone powinny być zgodnie z tym regulaminem. We wskazanym wariantcie I biegły uznał, że w spornym okresie należne były ryczałty za noclegi w kwocie 29.647,45 zł w całości wypłacone przez pozwaną. W wariantcie II ustaleń biegły przyjął założenie, że u pozwanej nie obowiązuje regulamin wynagradzania i należności z tytułu podróży służbowych powinny być wypłacane w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej. We wskazanym wariantcie II biegły uznał, że w spornym okresie powodowi należne były ryczałty za noclegi w kwocie 22.651,02 zł, które zostały wypłacone powodowi w kwocie 7.274,24 zł i występuje w tym zakresie niedopłata w sumie 15.376,78 zł. W przedmiotowej sprawie Sąd nie poczynił żadnych ustaleń i nie przedstawił żadnych wyjaśnień dlaczego przyjął wariant I opinii biegłego przy budowaniu stanu faktycznego sprawy. Nadto Sąd I instancji oddalił wniosek dowodowy strony pozwanej o przesłuchanie świadka B. W. (1) na okoliczność, iż aneks nr (...) do regulaminu wynagradzania obowiązywał powoda co uniemożliwia Sądowi Okręgowemu zbadanie czy faktycznie powód miał możliwość zapoznania się z tym aneksem.

Podejmując rozważania przypomnieć należy, iż stosownie do treści art. 328

§ 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Nie budzi jakichkolwiek wątpliwości, iż uzasadnienie wyroku pełni ważną rolę procesową. Umożliwia bowiem sprawowanie nadzoru judykacyjnego przez sąd wyższej instancji, a wyjątkowo, w razie wątpliwości, służy także do ustalenia granic powagi rzeczy osądzonej.

Powołany przepis wskazuje obligatoryjną treść uzasadnienia, co w praktyce oznacza, iż uzasadnienie składa się z trzech części, tj. tzw. części historycznej (opisowej), w której sąd przedstawia zwięźle stanowiska stron; przytoczenia ustalonego przez sąd stanu faktycznego oraz z wywodu prawnego, w którym sąd omawia podstawę prawną wyroku, czyli wskazuje zastosowane przepisy oraz wyjaśnia sposób ich wykładni.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, iż z natury rzeczy sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia nie ma wpływu na wynik sprawy, ponieważ uzasadnienie wyraża jedynie motywacje wcześniej podjętego rozstrzygnięcia. Z tego względu zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. może znaleźć zastosowanie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny

toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia. Inaczej rzecz ujmując, powołanie się w środku odwoławczym na podstawę naruszenia prawa procesowego w postaci art.328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwione tylko w wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia kontrolowanego orzeczenia uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do jego wydania lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, a także, gdy z uzasadnienia orzeczenia nie daje się odczytać, jaki stan faktyczny lub prawny stanowił podstawę rozstrzygnięcia (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001r., (...), (...),nr7, poz. 182; z dnia 5 września 2001r., I PKN 615/00, OSNAPiUS nr 15, poz. 352; z dnia 24 lutego 2006r., II CSK 136/05, LEX nr 200973 z dnia 5 czerwca 2009r., I UK 21/09, LEX nr 515699 oraz z dnia 4 marca 2009r., II PK 210/08, LEX nr 523527 i orzeczenia tam powołane).

Rola uzasadnienia nie ogranicza się wszak jedynie do przekonania stron co do słuszności stanowiska sądu i zgodności z prawem orzeczenia, ale jego zadaniem jest także umożliwienie przeprowadzenia kontroli instancyjnej. Spełnia ono także funkcję porządkującą, obligując stosujący prawo sąd do prawidłowej i pełnej rekonstrukcji stanu faktycznego i jego subsumcji do miarodajnej normy prawa materialnego, w następstwie czego dochodzi do jej konkretyzacji w sentencji wyroku. Dlatego też dwie podstawy rozstrzygnięcia: faktyczna i prawna powinny być spójne, tworząc logiczną całość (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013r., I CSK 314/12, LEX nr 1307999), zaś braki w uzasadnieniu uniemożliwiające odczytanie motywów rozstrzygnięcia są wystarczającym powodem uchylenia werdyktu i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2007r., V CSK 115/07, LEX nr 291767).

Taka też sytuacja, zdaniem Sądu Okręgowego, zaistniała w rozpatrywanym przypadku, w którym Sąd I instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia I wariant opinii biegłego, w żaden sposób nie uzasadniając dlaczego akurat ten wariant i nie przeprowadził dowodów pozwalających na stwierdzenie, czy powód był zapoznany z aneksem do regulaminu z dn. 29.01.2013r oraz nie uzasadnił należycie dlaczego oddalił wniosek pozwanej odnośnie przeprowadzenia dowodu z zeznań świadka B. W. (1) na okoliczność, iż aneks nr (...) do regulaminu wynagradzania obowiązywał powoda. Nie można zgodzić się bowiem ze stwierdzeniem Sądu meriti, że wniosek ten był spóźniony skoro odnosił się on do treści sporządzonej przez biegłego opinii w dwóch wariantach.

Sąd Rejonowy nie uzasadnił również należycie dlaczego dał wiarę zeznaniom świadka P. O. który pracował u pozwanej jedynie do czerwca 2010r, podczas gdy powód był tam zatrudniony od 5 lutego 2013r.Sąd I instancji zupełnie nie ustosunkował się co do rozbieżności w zeznaniach świadków M. O. i B. W. (2) odnośnie ustaleń która z pracownic zajmowała się rozliczeniami ryczałtów za noclegi bezpodstawnie dając wiarę obu tym świadkom.

Ponadto Sąd Rejonowy nie przeprowadził dowodu zawnioskowanego przez powoda z akt o sygn. I C 150/15, gdzie jak wywodził powód świadek A. B. (1) (mąż pozwanej) zeznał, że nie był zatrudniony i zorientowany w działalności firmy żony, co poddaje w wątpliwość jego wiarygodność odnośnie zeznań składanych na potrzeby niniejszej sprawy. A ponadto powód wnioskuje o przeprowadzenie dowodu z tych akt na okoliczność ustalenia, iż wypłacona mu kwota 5000 zł jest wykonaniem przez pozwaną innego zobowiązania pomiędzy stronami i nie można jej zaliczyć na poczet należności z tytułu stosunku pracy.

Zgodnie z art. 77⁵ § 1 k.p., pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Chociaż każdemu pracownikowi należą się diety, a także zwrot kosztów przejazdu, noclegów i innych wydatków związanych z podróżą służbową, to art. 77⁵ k.p. odmiennie reguluje w tym zakresie sytuację prawną pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej i pracowników zatrudnionych u innych pracodawców. W odniesieniu do pracowników zatrudnionych w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej zastosowanie mają przepisy rozporządzeń ministra właściwego do spraw pracy, określające wysokość oraz warunki ustalania należności przysługującej pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju (art. 77⁵ § 2 k.p.). Na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p. zostały wydane przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej dwa rozporządzenia: z dnia 19 grudnia 2002 r. w

sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1990 z późn. zm.) oraz z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. Nr 236, poz. 1991 z późn. zm.), obydwa z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2003 r.

Jeżeli pracodawca nie należy do kategorii podmiotów publicznej (państwowej lub samorządowej) sfery budżetowej, warunki wypłacania jego pracownikom należności z tytułu podróży służbowej zasadniczo powinny być określone w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, z tym że określenie ich w umowie o pracę może nastąpić tylko wtedy, gdy pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania (art. 77⁵ § 3 k.p.). Odmienna regulacja dotycząca pracodawców niebędących państwowymi lub samorządowymi jednostkami sfery budżetowej oznacza, że mogą oni uregulować należności pracowników na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową zarówno w sposób korzystniejszy, jak i mniej korzystny dla pracowników od tego, jaki wynika z odpowiedniego rozporządzenia ministra właściwego do spraw pracy. Od zasady, że pracodawca spoza kręgu podmiotów publicznej sfery budżetowej może przy kształtowaniu (w regulaminie wynagradzania) lub współkształtowaniu (w układzie zbiorowym pracy, w umowie o pracę) należności z tytułu podróży służbowych nie kierować się regulacjami rozporządzenia ministra właściwego do spraw pracy i w związku z tym może wprowadzać rozwiązania zarówno korzystniejsze, jak i mniej korzystne dla pracowników, przewidziany jest jeden wyjątek. Mianowicie, postanowienia układu zbiorowego pracy, regulaminu wynagradzania lub umowy o pracę nie mogą ustalać diety za dobę podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju w wysokości niższej niż dieta z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju określona dla pracownika publicznej sfery budżetowej w stosownym rozporządzeniu ministra właściwego do spraw pracy (art. 77⁵ § 4 k.p.). Oznacza to, że należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (w szczególności diety) przyjęte u prywatnego pracodawcy nie mogą być niższe niż ustalone w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw pracy. Podobnie rzecz się ma z należnościami za podróże służbowe poza granicami kraju.

Strona pozwana (pracodawca prywatny) mogła więc w regulaminie wynagradzania ustalić dietę z tytułu podróży służbowej za granicą na poziomie diety przysługującej z tytułu podróży służbowej na terenie kraju. Jednakże fakt ten musiała udowodnić poprzez wykazanie, że powód był zapoznany z aneksem do regulaminu z dn. 29.01.2013r.

W trakcie ponownego rozpoznania sprawy Sąd pierwszej instancji w pierwszej kolejności musi ustalić i wskazać czy powód faktycznie był zapoznany z aneksem do regulaminu z dn. 29.01.2013r. , przesłuchać w tym celu świadka B. W. (1) zawnioskowanego przez pozwaną oraz ponownie rozważyć wiarygodność świadków A. B. (2), M. O., P. O. i B. W. (2).

Ponadto Sąd winien zbadać zarzuty strony powodowej odnośnie rzetelności zeznań świadka A. B. (2) i wyjaśnić z jakiego tytułu powodowi była wypłacona kwota 5000 zł , przeprowadzając w tym celu zawnioskowany przez powoda dowód z akt o sygn. I C 150/15. Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy musi mieć na uwadze, że podstawy faktyczna i prawna rozstrzygnięcia powinny być spójne i tworzyć logiczną całość, gdyż nie można stosować prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego,

Mając powyższe na uwadze, w związku z nierozpoznaniem istoty sprawy, Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach za I i II instancję.

(-) SSO Joanna Smycz (spr.) (-) SSO Grażyna Łazowska (-) SSO Jolanta Łanowy-Klimek

Sędzia Przewodniczący Sędzia